

A full-page photograph of Martien den Blanken, a man with glasses wearing a dark blue suit, light blue shirt, and light blue tie. He is standing outdoors in front of a modern building with a curved white roof and a grey wall. The background shows green trees under a clear sky. A semi-transparent white box on the right side of the image contains text.

Martien den Blanken over het ontwerp Nationaal Waterplan:

‘Bronbeleid verdient stevigere positie in NWP’

Elke zes jaar wordt het Nationaal Waterplan (NWP) herzien. Het huidige plan loopt tot eind 2015 en er wordt dus al weer enige tijd aan de herziening gewerkt. In het recentelijk gepresenteerde ontwerp Nationaal Waterplan is opgenomen dat de kwaliteitsambitie in 2015 nader ingevuld wordt, onder regievoering van de nationale Stuurgroep Water. Vanuit Vewin wordt al langere tijd aangedrongen op meer ambitie en daadkracht van het ministerie van IenM op dit dossier.

PWN-directeur Martien den Blanken is als voorzitter van de Vewin-stuurgroep Bronnen & Kwaliteit al jaren betrokken bij de nadere invulling van het Nationaal Waterplan. Hoe kijkt hij terug op de totstandkoming van het NWP en zijn de daarin opgenomen maatregelen volgens hem toereikend?

Den Blanken: 'Grote winst is natuurlijk dat waterkwaliteit nu eindelijk meer aandacht krijgt. In dit concept laat IenM zien het onderwerp breed te willen oppakken, niet in het minst door de moties die de Tweede Kamer daarover eind 2014 heeft aangenomen. Maar wij vragen ons wel af of het ontwerpplan dat er nu ligt, voldoende is om de doelstellingen van de KRW in 2027 te halen. Wat ons betreft mag de regering veel meer ambitie en daadkracht vertonen op dit vlak.'

Europese Commissie niet tevreden

Onlangs verscheen een mededeling van de Europese Commissie over de voortgang bij het behalen van de waterkwaliteitsdoelstellingen in de lidstaten: Nederland stond daar gekleurd op. 'Dat klopt', aldus Den Blanken, 'slechts 53% van de Europese wateren heeft nog een voldoende waterkwaliteit en Nederland zit zeker niet in die 'kopgroep'. Dat past niet bij ons imago van 'waterland' en is ook niet handig. Ik proef terughoudendheid bij het stellen van hogere kwaliteitseisen uit angst voor de exportpositie van Nederland, met name in de landbouw en de industrie.'

Bring in the Dutch

'Maar men vergeet dat dit ook veel kan opleveren. Kijk eens naar onze vooraanstaande positie op het gebied van waterkwantiteit en waterveiligheid. Nederland heeft hierin veel geïnvesteerd en dat levert ons geen windeieren op. 'Bring in the Dutch' is de kreet die we hierbij graag gebruiken. Dat zou op het gebied van waterkwaliteit ook moeten gebeuren. Met innovatie op het gebied van waterkwaliteit is wereldwijd veel geld te verdienen. Er zijn talloze delta's die kampen met dezelfde problematiek en waar men zeer geïnteresseerd is in 'proven technology' uit Nederland. Maar dan moet je als maatschappij wel bereid zijn te investeren in de kwaliteit in de waterketen en daaraan lijkt het de afgelopen jaren te schorten. En dat terwijl schoon water van groot belang is voor iedereen: niet alleen

burgers, maar zeer zeker ook voor landbouw en industrie zelf!'

Investeren in kwaliteit loont

'Ik geef een voorbeeld over hoe investeren in kwaliteit in de keten geld kan opleveren. Nederland investeert van oudsher veel in het op orde krijgen en houden van de voedselketen: onze landbouwproducten staan overal ter wereld hoog aangeschreven. Zozeer zelfs, dat Chinezen hier in lokale supermarkten melkpoeder hamsteren, omdat ze hun eigen merken wantrouwen door de vele voedselschandalen. Maar een Friese vlag of een Hollands melkmeisje op de verpakking staat garant voor betrouwbaarheid. Investeren in kwaliteit levert dus geld op en dat geldt ook voor water!'

Maatregelen ontoereikend

In het ontwerp Nationaal Waterplan geeft het kabinet aan groot belang te hechten aan het halen van de chemische doelstellingen in 2027 en aan het bestrijden van (nieuwe) stoffen die de chemische waterkwaliteit beïnvloeden, zoals medicijnen. De Tweede Kamer heeft met de motie Jacobi eind 2014 al aangedrongen op een Deltaplan Waterkwaliteit en Zoetwater.

Inzet op bronbeleid

De Europese Commissie adviseert de lidstaten met klem om in te zetten op bronbeleid om de kwaliteit van de bronnen voor de drinkwatervoorziening te verbeteren. Nederland moet nog forse stappen zetten, zo blijkt uit de mededeling uit Brussel. Het moet duidelijker worden welke maatregelen worden genomen en hoe die bijdra-

gen aan de KRW-doelen. Er is meer inzet nodig voor de chemische waterkwaliteit. Daarnaast ontbreekt een strategie om vervuiling vanuit de landbouw aan te pakken.

In het NWP moeten de aanbevelingen van de Commissie worden opgevolgd, naast de nationale doelstellingen voor het waterbeheer voor de planperiode 2016-2021. Ook ontbreekt een evaluatie van de maatregelen uit de planperiode 2010-2015. In de begroting van 2015 is structurele financiering van de KRW-maatregelen voor de gehele periode tot en met 2027 geregeld. De middelen zijn echter vooral bestemd voor ecologische maatregelen en te weinig gericht op verbetering van de chemische waterkwaliteit.

Den Blanken: 'Ten aanzien van het bronbeleid zijn de drinkwaterbedrijven van mening dat de overheid strengere regels moet stellen aan de landbouw en de industrie. Er wordt al jaren gepraat over terugdringen van het lozen van voedingsstoffen (nitraten en fosfaten) en bestrijdingsmiddelen, maar feitelijk gebeurt er weinig. Hier is echt centrale regie nodig. Zou het niet prachtig zijn wanneer wij als Nederland met innovatieve technieken kunnen laten zien dat een intensieve landbouw hand in hand kan gaan met hoge waterkwaliteit? Dan heb je – ook internationaal – een goed verhaal.'

De tegenvraag vanuit het ministerie luidt dan vaak: 'Wat doet de sector zelf?'

Den Blanken: 'Wij hebben die handschoen al eerder opgepakt. Drinkwaterbedrijven zorgen er door eigen onderzoek en ontwik-

Den Blanken: 'NWP moet vaststellen wie verantwoordelijk is.'

keling continu voor dat ze technologisch in staat zijn alle bedreigingen het hoofd te bieden. Ook werken wij samen met de landbouwsector in lokale projecten om de uitstoot van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Daarnaast hebben wij onlangs nog, op een bestuurlijke conferentie van IenM eind mei, een lijst met concrete suggesties voor maatregelen overhandigd. Uiteraard kunnen wij alle ongewenste stoffen uit het water zuiveren. Maar daarmee los je de problemen niet bij de wortel op en verschuif je de rekening naar de watergebruiker, in plaats van naar de vervuiler. Het legt de prikkels op de verkeerde plek. En dat kan nooit de bedoeling zijn!

'Het NWP moet ondubbelzinnig vaststellen wie aan zet is en wie waarvoor verantwoordelijk is. Nu schort het daar soms aan, bijvoorbeeld bij de gebiedsdossiers, die wij voor al onze winningen en innamepunten hebben opgesteld. Daarin staat uitgebreid beschreven welke problemen wij tegenkomen. Maar dan houdt het eigenlijk op: deze dossiers zijn nogal vrijblijvend. De analyses uit de gebiedsdossiers komen in de stroomgebiedbeheerplannen terecht, maar dan heb je het wel gehad. Ons pleidooi is dat in ieder geval de Omgevingswet hier nadere bepalingen over bevat. Zo niet, dan blijft er ruimte voor partijen om naar elkaar te wijzen en zelf geen actie te ondernemen.'

Internationale component

'Aan de ene kant zien we verbeteringen, zoals duidelijk zichtbaar in de kwaliteit van het Rijnwater, dat PWN via het IJsselmeer inneemt voor de productie van drinkwater. Maar aan de andere kant lopen we op tegen telkens weer nieuwe problemen, vaak door diffuse en dus lastig aan te pakken verontreinigingen. Voor de kwaliteit van ons oppervlaktewater zijn we zeer afhankelijk van wat er internationaal wordt geregeld. Maar het ontwerp NWP bevat weinig aanknopingspunten voor de inzet van de Nederlandse regering bij het overleg in de internationale rivierencommissies voor Rijn en Maas. Bovendien kun je daar pas een stevige positie innemen, als je zelf je winkel op orde hebt, en dat is in Nederland nog niet het geval. Wat dat betreft kunnen we een voorbeeld nemen aan Zwitserland, dat onlangs besloot om de belangrijkste afvalwaterzuiveringen aan te passen met een extra stap om geneesmiddelenresten uit het rioolwater te zuiveren.'

Normstelling prioritaire stoffen

U geeft aan veel te verwachten van strengere normstelling door de overheid: welke rol zou het Ctgb daarbij moeten spelen?

Den Blanken: 'Een eerste stap is de Bestrijdingsmiddelenatlas die momenteel wordt samengesteld. Maar veel belangrijker is dat het Ctgb niet alleen theoretisch

en vóóraf beoordeelt of een middel kwaad kan, maar ook áchteraf en in de praktijk gaat kijken of ongewenste gevolgen optreden. Het RIVM, het Planbureau voor de Leefomgeving en de drinkwaterbedrijven beschikken over zeer veel meetgegevens die hiervoor kunnen worden gebruikt.'

Klaar voor de toekomst

U bent een tijd actief geweest met dit onderwerp en gaat eind dit jaar met pensioen: bent u tevreden over wat er is bereikt of moet er nog veel gebeuren?

Den Blanken: 'In grote lijnen is er rondom waterkwaliteit flink wat bereikt, maar er is nu echt meer ambitie en daadkracht nodig bij de overheid om de hardnekkige problemen rondom diffuse bronnen aan te pakken. Jammer dat ik dat als professional niet meer meemaak, maar het is tijd voor iemand anders om het stokje over te nemen.'

'Bij PWN hebben wij gewerkt aan een stabiel bedrijf dat de infrastructuur op orde heeft en dat berekend is op de huidige en voorzienbare toekomstige taken. Onze productie is gemoderniseerd, met als kroon op het werk de nieuwe en geavanceerde zuivering in Andijk, die eind vorig jaar is geopend. We hebben een gedegen strategie voor ons assetmanagement ontwikkeld, waardoor we klaar zijn voor de vervanging van de infrastructuur in de komende decennia. Ons hoofdkantoor is verbouwd tot een open, flexibele werkplek, waar de bedrijfsvoering en de ondersteunende diensten bij elkaar komen en het prettig werken is.'

'De logische combinatie van natuurbeheer en drinkwaterproductie bij PWN biedt duidelijk meerwaarde, ook om draagvlak in de maatschappij te creëren. Onze kennis bieden we aan in landen waar men minder ver is op het gebied van drinkwatervoorziening. PWN heeft een omslag gemaakt van introvert en technologisch gedreven naar open, klantgericht en kwaliteitsbewust. Daarmee is het bedrijf klaar voor de toekomst. Ik zal PWN, de bedrijfstak en mijn werk missen, maar ik vertrek met een gerust hart.'

De volledige lijst van extra maatregelen die Vewin aan de minister van IenM heeft aangeboden, vindt u hier: <http://tinyurl.com/pltudog>